

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยว ปัจจุบัน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือน ตลอดจนศึกษา แนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีนักท่องเที่ยวเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ศึกษาแนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกสถานที่ดำเนินการวิจัยในหมู่บ้านแม่กลางหลวง หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเหตุผลในการเลือกสถานที่ดังนี้

1. บ้านแม่กลางหลวงตั้งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เป็นเส้นทางเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวน้ำตก และเป็นจุดผ่านในการเดินทางไปเยี่ยมชมพระธาตุนภเมทนีดล พระธาตุนภพลภูมิสิริ และจุดสูงสุดแดนสยามดอยอินทนนท์ จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจำนวนมากในการแวะท่องเที่ยว และพักผ่อนที่บ้านแม่กลางหลวง เมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก บ้านแม่กลางหลวงจึงเป็นหนึ่งตัวอย่างที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเรื่องของผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ต่อชุมชนในพื้นที่บ้านแม่กลางหลวง

2. บ้านแม่กลางหลวงเป็นหนึ่งในชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารงานในรูปแบบของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ที่ผ่านมาระยะเวลา 15 ปี ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีสำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัย (สกว.) และสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามาทำวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยวภายในบ้านแม่กลางหลวง แต่ยังไม่มีการทำวิจัยในเรื่องการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านแม่กลางหลวงมีแนวคิดต้องการศึกษา และหาแนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่บ้านแม่กลางหลวงเป็นพื้นที่ดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) คือครัวเรือน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลคือ หัวหน้าครัวเรือน แต่เนื่องจากประชากรที่ศึกษาในการวิจัยมีขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุม ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 81 ครัวเรือน

เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบันของหมู่บ้านแม่กลางหลวง และแนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ 3 กลุ่ม คือ ประธานและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวงจำนวน 14 ราย ผู้นำในพื้นที่จำนวน 4 ราย และผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่จำนวน 5 ราย

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต่างๆในการวิจัยดังนี้

1. จำนวนนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และพักค้างคืนที่หมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากบันทึกสถิติการเข้าพักโดยคณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่กลางหลวง
2. จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนวันที่นักท่องเที่ยวเข้าพักในรีสอร์ทชุมชนและโฮมสเตย์ในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉลี่ยต่อปี
3. อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หมายถึง อาชีพที่ตอบสนองต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
4. จำนวนผู้ประกอบการในพื้นที่ หมายถึง จำนวนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในชุมชน และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งรวมทั้งกิจการของชุมชน และภาคเอกชน
5. สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ รายการนำเที่ยวการเดินทางธรรมชาติ โฮมสเตย์ชุมชน และรีสอร์ท-ชุมชน
6. ราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ขาย (เจ้าของสินค้าหรือบริการ) และผู้ซื้อ (นักท่องเที่ยว) เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่

เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

7. เพศ หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิง ซึ่งเป็นลักษณะแสดงความแตกต่างกันของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล

8. อายุ หมายถึง จำนวนปีของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูล

9. สถานภาพการสมรส หมายถึง สถานภาพในการครองตนของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งแบ่งออกเป็น โสด แต่งงานหรือหย่าร้าง

10. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิสถที่สุดของหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาในสถาบันทางการศึกษาต่างๆของรัฐและเอกชน

11. อาชีพหลัก หมายถึง ลักษณะการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งทำให้มีรายได้หลักซึ่งเป็นเงินสด หรือได้รับผลตอบแทนเป็นสิ่งของหรืออื่นๆ

12. รายได้จากอาชีพหลัก หมายถึง จำนวนเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชีพหลัก หรืออาชีพการท่องเที่ยวของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

13. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมายถึง จำนวนปีที่หัวหน้าครัวเรือนได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน

14. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนคนที่อาศัยในครัวเรือนเดียวกันของแต่ละครัวเรือน

15. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หมายถึง จำนวนคนในครัวเรือนเดียวกันที่ประกอบอาชีพ หรือได้รับผลประโยชน์จากการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวภายในชุมชน

16. การรับรู้ หมายถึง ความพยายามที่จะเข้าใจจากการกระตุ้นความรู้สึกที่บุคคลได้รับ ทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจ และตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะให้มุมมองที่แตกต่างกัน (มธุรส สว่างบำรุง, 2542: 94; เลิศพร ภาระสกุล, 2556: 245) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้การรับรู้ของหัวหน้าครัวเรือนที่ทราบถึงผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ให้คะแนน	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3

น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

17. ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดในการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร อันเป็นความปรารถนาจะให้เป็นไปดังเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ (เบญจา นิลบุตร, 2540: 10; สกาวเดือน ปธนสมิทธิ์, 2540: 64) ในการวิจัยครั้งนี้ความคาดหวังในผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้การประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ให้คะแนน	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

18. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุดโครงการ เริ่มตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินการ การรักษาผลประโยชน์ และการร่วมกันประเมินผล โดยการพัฒนาดังกล่าวดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้อง

กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2543: 138-139) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีการวัดระดับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการใช้การประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ให้คะแนน	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5
จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้		
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง	
4.21-5.00	มากที่สุด	
3.41-4.20	มาก	
2.61-3.40	ปานกลาง	
1.81-2.60	น้อย	
1.00-1.80	น้อยที่สุด	

19. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทิศทางทั้ง และทางลบ (ลดลง เลวลง) จากการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว (นภวรรณ ฐานะกาญจน์, 2543: 2-6) โดยวัดจากการรับรู้ของหัวหน้าครัวเรือนถึงผลที่เกิดขึ้นหลังจากมีการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยใช้การประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ให้คะแนน	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

จากนั้นนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.21-5.00	มากที่สุด
3.41-4.20	มาก
2.61-3.40	ปานกลาง
1.81-2.60	น้อย
1.00-1.80	น้อยที่สุด

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดองค์ประกอบของแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งในขั้นแรกผู้วิจัยจัดทำแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา เมื่อได้ยกร่างแบบสัมภาษณ์แล้ว นำไปเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษา และกรรมการที่ปรึกษาพิจารณา หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ให้มีความเที่ยงตรงในเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ โดยมีรายละเอียดในแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ครอบคลุมถึงอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนวันพักของนักท่องเที่ยว รวมถึงอุปทานทางการท่องเที่ยว ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวนผู้ประกอบการในพื้นที่ สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถาม โดยกำหนดองค์ประกอบของแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ในขั้นแรกผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา เมื่อยกร่างแบบสอบถามแล้ว จึงนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) เป็นลำดับต่อไป หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น โดยแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้จากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเข้าร่วมประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 การรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งใช้ลักษณะคำถามเป็นการประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งใช้ลักษณะคำถามเป็นการประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของครัวเรือน มีเนื้อหาครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งใช้ลักษณะคำถามเป็นการประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครัวเรือน มีเนื้อหาครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ภายหลังมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งด้านบวกและด้านลบจากการรับรู้ของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งใช้ลักษณะคำถามเป็นการประมาณค่าแบบให้ค่า (Likert Scale) จำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 สํารวจเก็บข้อมูล

ภายหลังจากการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ หัวหน้าครัวเรือน และผู้ที่มีส่วนได้เสียในพื้นที่ได้แก่ ประธาน และคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ผู้นำในพื้นที่ และผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่ โดยมีคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง เป็นผู้ประสานงาน และเป็นผู้ช่วยวิจัยในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บข้อมูลเชิงลึก

ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มเฉพาะเจาะจง (focus group) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการซักถาม โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง

จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์มี 3 กลุ่มคือ คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ผู้นำในพื้นที่ และผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้จึงจำเป็นต้องทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัย จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องมากที่สุด

ตารางที่ 5 รายละเอียดในการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	แนวคำถาม
1.เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวปัจจุบันของชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวงอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	1.ประธาน และคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง 2.ผู้นำในพื้นที่ 3.ผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่	1.แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2.การสังเกตแบบมีส่วนร่วม	1.ศึกษาอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว -จำนวนนักท่องเที่ยว -จำนวนวันพักของนักท่องเที่ยว 2.ศึกษาอุปทานทางการท่องเที่ยว -อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว -จำนวนผู้ประกอบการในพื้นที่ -สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว -ราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
2.เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	1.หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	1.ปัจจัยส่วนบุคคล 2.การรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว 3.ความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว 4.การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของครัวเรือน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	แนวคำถาม
2.เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	1.หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	แบบสอบถาม	-การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว -การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว -การมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว -การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมการท่องเที่ยว 5.ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครัวเรือน
3.เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	1.คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มบริการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแม่กลางหลวง 2.ผู้นำในพื้นที่ 3.ผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่	แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เฉพาะเจาะจง(focus group)	1.แนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ 2.แนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม 3.แนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม 4.แนวทางการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบโดยการหาความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability)

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากแนวทางตรวจเอกสารเป็นพื้นฐานในการทำแบบสอบถาม แล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัดมากยิ่งขึ้น และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: index of item objective congruence) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง โดยการหาค่า IOC นั้น ผู้วิจัยได้นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2556: 141-142)

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่

ค่า +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

ค่า -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาเป็นข้อคำถาม จากการตรวจสอบแล้วเห็นว่าข้อคำถามด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ ใช้ได้จำนวน 9 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 ข้อคำถามด้านการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ ใช้ได้จำนวน 15 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 ข้อคำถามด้านความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ ใช้ได้จำนวน 15 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 ข้อคำถามด้านการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของครัวเรือนจำนวนทั้งหมด 17 ข้อ ใช้ได้จำนวน 17 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 และข้อคำถามด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อครัวเรือนจำนวนทั้งหมด 40 ข้อ ใช้ได้จำนวน 37 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 สำหรับ 3 ข้อที่เหลือผู้วิจัยได้ปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดสอบความเชื่อมั่น

2. นำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดสอบกับหัวหน้าครัวเรือนในบ้านผาหมอน ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ครัวเรือน เนื่องจากบ้านผาหมอนมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวคล้ายคลึงกับบ้านแม่กลางหลวง รวมไปถึงวัฒนธรรม และประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นชาวปกาเกอะญอเช่นกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น หรือความเที่ยง โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) แบบของ Cronbach ใน พงรรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 125) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{1 - \sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

โดยให้	α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	หมายถึง	จำนวนข้อ
	s_i^2	หมายถึง	ค่าความแปรปรวนในแต่ละข้อ
	s_t^2	หมายถึง	ค่าความแปรปรวนทั้งฉบับ

การวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังต่อไปนี้

2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เพื่อวัดการรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กลางหลวง มีค่าเท่ากับ 0.74

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เพื่อวัดความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในหมู่บ้านแม่กลางหลวง มีค่าเท่ากับ 0.89

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เพื่อวัดการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง มีค่าเท่ากับ 0.98

2.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เพื่อวัดผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง มีค่าเท่ากับ 0.76

2.5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.94 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อขอความร่วมมือไปยังเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแจ้งรายละเอียดและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ แปลผล และสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงพรรณนาของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน การรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการท่องเที่ยวของชุมชน

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อใช้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน การรับรู้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ความคาดหวังผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว กับตัวแปรตาม (dependent variables) คือการรับรู้ผลกระทบจากการท่องเที่ยวของครัวเรือนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง

3. สรุปผลจากแบบสอบถาม และนำมาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างคนในชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อลดผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น และดำรงรักษาผลกระทบด้านบวกให้อยู่ในขอบเขตของความพอดี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดโดยการบันทึกเทปมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการสรุปใจความสำคัญจากการสัมภาษณ์ โดยแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่พร้อมกับพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูล